

بررسی پوشاک زنان لربختیاری با تکیه بر گزارش های سفرنامه نویسان اروپایی عصر قاجار

دکتر شهین فارابی

استادیار دانشگاه پیام نور مرکز مشهد

چکیده:

سفرنامه ها حاوی اطلاعاتی ارزشمند از همه ی شئون حیات اجتماعی هر دوره هستند. از آنجا که در مورد تاریخ اجتماعی ایران و از جمله پوشاک زنان، منابع تاریخی اندک است، لذا مراجعه به سفرنامه ها خالی از فایده نیست. سرلایارد، ایزابلا بیشوپ ورنه دالمانی به ترتیب در دوره حکومت محمدشاه، ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه در سفرنامه های خود، حاصل مشاهداتشان را در مورد لباس زنان لربختیاری به تصویر کشیده اند. مساله ای که در این پژوهش مطرح است این می باشد که این سفرنامه نویسان به علت نبودن در متن جامعه عصر قاجار و همچنین عدم درک خاستگاه اعتقادی نوع پوشاکی که زنان لربختیاری در مراسم های مختلف به تن می کردند، نوع قضاوتها و توصیفهای آنها تحت الشعاع این مساله قرار می گرفت. زیرا هر عنصر فرهنگی را باید در بستر و زمینه فرهنگی خودش بررسی کرد. از سوی دیگر انعکاس اوضاع و تصویر جوامع در سفرنامه ها بر اساس قاعده و قانون خاصی مبتنی نیست و بیشتر تابع ذوق و سلیقه نویسنده است. به همین دلیل نیز تفاوت در نوع توصیفات آنها مشاهده می شود. لذا با تحلیل گزارش سفرنامه ها می توان به این سوال پاسخ داد که تا چه حد توصیفات آنها از پوشاک زنان لربختیاری، جامع و متناسب با واقعیت موجود بود و تا چه میزان می توان به گزارش های آنها اعتماد کرد؟ بخشی از نتایج حاصله از پژوهش حاضر نشان می دهد که این گزارش ها درباره لباس زنان لربختیاری بیشتر شکل توصیفی دارد که از مشاهداتشان سرچشمه می گیرد. بیشوپ، آداب قبیله ای زنان لربختیاری و نوع لباس آنها را به تصویر کشیده است در حالی که دالمانی و لایارد نوع لباس زنان لربختیاری را در دو طبقه بالا و پایین به صورت کلی توصیف می کنند و با نوع لباس سایر ایرانیان مورد مقایسه قرار می دهند.

واژگان کلیدی: سفرنامه نویسان، عصر قاجار، لربختیاری، پوشاک زنان